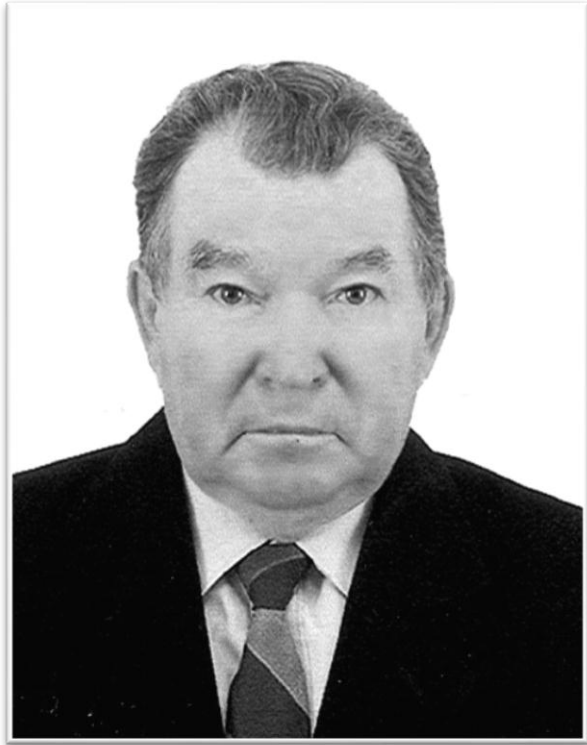

Морко рӯдӱ кннгагудо
Краеведений сектор

Қалықем дене пырля илем...

Леонид Логинович Яндаковлан 85 ий

(10 декабрь 1933 ийыште шочын)

Морко
2018 ий

Леонид Логинович Яндаков
Марий Элын сулло журналистше, С.
Чавайн лумеш Кугыжаныш
премийын лауреатше, Россий
писатель ушемын енге, Марий Элын
калык писательже 1933 ийын Морко
район Шүргыялеш, индеш шочшан
ешыште шочын. Йоча жапше сар
жаплан логалын, сандене кандаш
ияш икшыве-влаклан пасушто
шўкымат кўраш, кугурак пашат
логалын. Индеш ияш годым тудо
ялысе шонго-влак дене ўдаш
коштын, сандене кугурак-влак шуко

каласкаленыт, да тунакмак самырык рвезын тўрлө легенда-влак
ушешыже кодыныт. Тудо жапыште марла книга лийын огыл, а
рушла лудын моштен огытыл, сандене руш книга-влакын сўретшым
веле онченыт.

Тунемаш 1942 ийыште каен. Школ йўштылан кўра тунемше-
влак мўнгў гыч, конылайымалан пу комыля дене нумалын, школым
олтеныт. Л. Яндаков школышто чот сайын тунемын. Математикым,
физикым, марий йылмым поснак чот йўратен. Рвезе тунеммаште
веле огыл, мер пашаштат чолгалыкым ончыктен.

Школым пытарыме деч вара 1949 гыч 1953 ийлаште Морко
педучилышыште тунемын. Шочо ялже 11 менге тораште лийын
гынат, эр-кас эре йолын коштын. Спортлан шўман рвезе
педучилышыште спорт секторлан вуйын шоген. 1953 гыч 1958 ий
марте Л. Л. Яндаков Марий педагогический институтын
естествознаний факультетыштыже тунемын. Чолга студент
мастарлыкшым концертлаштат ончыктен, кеч-куштат эре ончылно
лияш тыршен. Институтым сайын тунем пытарымыж деч вара
Волжск районысо Кугу Парат школышто ик ий биологийым
туныктен, да вара ронош методистлан налыныт.

Морко роношто пашам ыштымыж годым 1960 ийыште «Алгаштарыме ўдыр» пьесым возен. 1961 ийыште 10 январьыште тудым писатель ушемыште канашеныт, сай мутым ойлен, марий театрыште шындаш рекомендацийым пуэныт. Но чаманен каласаш логалеш. Пьесе шындалтын огыл. Тылеч вара коло вич ий пьесым возен огыл, но сылнымутым, пьесым угыч серкалаш Иван Семёнович Николаев алгаштарен. Тыге «Пеледыш пайрем» спектакль, вара «Воштылаш гын, воштылаш!» комедий, тыге драматургийыш угыч пörтылаш корно почылтын. М. Шкетан лүмеш театрын полшымыж дене «Тулык ава» пьесе шочын, тиде спектакль сценыште вин кайымыж деч вара моло пьесат умбакыже шочыч.

«Марий коммуна» газетын тўн редакторжо Петр Корнилов 1965 ийыште газетышке литературный сотрудиклан пашам ышташ налын. А журналист семын тудо тылеч ончычат шуко возгален. Где жапыште Леонид Логинович ял озанлыкыште, завод ден фабрикаште тыршыше пашаен-влак, Кугу Отечественный сарын ветеранже, самырык специалист да моло ен-влак нерген шуко статьям возен. Калык дене вашлийын, кундемнан тўрлö луклаштыже лийын, тудо шочмо калыкнан ойпогыжым чумырен. Чыла тидым вараже сылнымутан произведенийыштыже кучылтын.

Редакцийыште пашам ыштымыж деч вара Л. Яндаков радиошто да телевиденийыште тыршен. Телевиденийыште ыштымыж жапыште марий йылме дене шуко передачым ямдылен. Тудо пагытыште самырык коклаште поснак «Эрвий», «Пүртүс» передаче-влак чапланеныт, а кугурак-влак Кугу сарын уастникше-влак дене валийын мутланымашым йöратен ончен.

1975 гыч 1993 ий марте Морко районышто «Марий коммуна» газетын собкоржо семын тыршен. 1993 ийыште сулен налме канышыке лектын. Канышыш лекмекыжат, Леонид Логинович слынымут дене кылжым кўрлын огыл. 2007 ийыште историй сынан «Онар», «Чоткар», «Мамич Бердей» романже-влак «Онар» книгаште савыкталтыныт. Возымыжым лудшо-влакат, критик-шамычат кўкшын акленыт. Леонид Логинович кусарыше семынат палыме. Тудо руш йлме гыч Йоча библий ден У Сугыным кусарен. Ныл романже, ныл повестьше, витле наре ойлымашыже, латвич пьесе, йоча-влаклан возымо произведенийже-влак кўкшын аклалтыт. Но чаманен каласыман, Морко районын почётан гражданинже, «Пашан ветеранже» черланен, туге гынат, тўналме пашаже умбакыжат волгыдо тўняшке лектын, лудшо-влакым куандара манын, ўшанен кодына.

Тўн призведений-влак:

- Пеледыш пайрем: музык, комедий // Ўшаным ит йомдаре. 1987. С. 25—72.
- Йўратымаш? Йўратымаш! Йўратымаш...: комедий // Кызытсе марий пьесе. Йошкар-Ола, 2007. С. 267—326.
- Онар: роман-вл. Йошкар-Ола, 2007. 560 с.

Журнал «Ончыко»

- Яндак, Л. Алгаштарыме ўдыр / Л. Яндак // Ончыко. – 2013. – № 11. – С. 10 – 44.
- Мустаев, Е. Мамич Бердейым шарналтен, тудлан вуйым савена / Е. Мустаев // Ончыко. – 2007. – № 9. – С. 160 – 169.

- Першин, И. Мамич Бердей да ме / И. Першин //Ончыко. – 2003. – № 4. – С. 4 – 7.
- Яндак, Л. Онар /Л. Яндак //Ончыко. – 2003. – № 11. – С.5 – 65.
- Андреев, И. Кугезе илышым мурышо / И. Андреев //Ончыко. – 2003. – № 11. – С. 66 – 73.
- Яндак, Л. Опкын / Л. Яндак //Ончыко. – 2006. – №7. – С. 101 – 134.
- Яндак, Л. Сндалыкъен /Л. Яндак // Ончыко. – 2006. – № 9. – С. 24 – 93.
- Яндак, Л. Лео – III / Л. Яндак // Ончыко. – 2006 . – № 7. – С. 131 – 150.
- Яндак, Л. Илыш пёрдем / Л. Яндак // Ончыко. – 2004. – № 11. – С. 148 – 154.
- Яндаков, Л. Енгавате / Л. Яндаков //Ончыко. – 2003. – С. 90 – 127.
- Яндак, Л. Чоткар /Л. Яндак //Ончыко. – 2000. – №1. – С. 23 – 84.
- Яндак, Л. Тулык ава / Л. Яндак // Ончыко. – 1998. – № 6. – С. 32 – 67.
- Яндаков, Л. Пусаксолаште томаша / Л, Яндаков // Ончыко. – 1995. - № 6. – С.73 – 107.
- Яндак, Л. Чон моторым кычалеш / Л. Яндак // Ончыко. – 2008. – № 12. – С.111 – 162.

«Марий Эл»

- ✓ Титов, А. Юбилярым саламланыт /А. Титов // Марий Эл. – 2013. – 18 дек. – С.2.
- ✓ Титов, А. «Пүрышемлан ом өпкеле...» /А. Титов // Марий Эл. – 2013. – 10 дек. – С. 5
- ✓ Семёнова, М. «Плоды хороших дел остаются на века» / М. Семёнова // Моркинская земля. – 2013. – 13 дек. – С. 5
- ✓ Семёнова, М. Шудыжо кошка, саскаже кодеш /М. Семёнова //Морко мланде. – 2013. – 13 дек. – С. 3
- ✓ Полатова, С. Чап лийже тылат, онар! /С. Полатова //Морко мланде. – 2013. – 20 дек. – С.2

- ✓ Васильев, А. «Онар» Роман – трилогийын авторжылан – премий /А. Васильев // Морко мланде. – 2008. – 14 нояб. – С. 1
- ✓ Александрова, М. Морко кундемын мастарже /М. Александрова //Морко мланде. – 2008. – 12 дек. – С. 4
- ✓ Полатова, С. Роман Марий калык нерген / С. Полатова // Морко мланде. – 2008. – 15 февр. – С. 1
- ✓ Горшков, В. Тачат чолгалыкше пүсө / В. Горшков //Морко мланде. – 2003. – 12 дек. – С. 2

Театр постановкыжо-влак

- Пеледыш пайрем [Праздник цветов: комедия]. (Нар. театр ДК ХХХ-летия Победы). 1985.
- Воштылаш гын, воштылаш [Смеяться, так смеяться: комедия]. (Нар. театр ДК ХХХ Победы). 1987.
- Тулык ава [Кукушка: драма]. (Мар. театр) 1989.
- Пусаксолаште томаша [Переполах в Пусаксоле: музыкальная комедия]. (Мар. театр) 1994.
- Пелчан кугыжа [Царь Осот указка]. (Мар. театр). 1995.
- Йоратымаш? Йоратымаш! Йоратымаш... [Любовь? Любовь! Любовь...: комедия]. (Мар. театр) 2002.

Чап

- ✓ Марий Эл Республикын сулло журналистше (1994).
- ✓ Россий Серызе-влак ушемын йыжъенже (2002).
- ✓ Марий Эл Республикысе М. Шкетан лүмеш Кугыжаныш премий(2003).
- ✓ Марий Эл Республикын Калык серызыже (2006).
- ✓ Эстонийысе родо-тукым калык-влак программын Литератур премийже (2008).
- ✓ «Морко муниципал район» муниципал образованийын почётан гражданинже (2009).

Леонид ЯНДАК

ОНАР

